

2021
JAARVERSLAG

sociaal
planbureau
 groningen

cmo stamm.

Veerkrachtig door de crisis

Inhoud

Voorwoord	3
Raad van Toezicht	4
Missie en visie	5
Onze werkwijze in beeld	6
Sociaal Planbureau Groningen	7
Uitgelichte projecten	
● <u>Corona</u>	11
● <u>Brede Welvaart</u>	12
● <u>Armoede & Schuldhulpverlening</u>	15
● <u>Burgerkracht en Overheidsparticipatie</u>	17
● <u>Gezondheid & Welzijn</u>	20
● <u>Jeugd, Onderwijs & Arbeidsmarkt</u>	22
Feiten & cijfers	24

Voorwoord

Veerkracht, maar ook toegenomen kansenongelijkheid

Corona zorgde in 2021 opnieuw voor de nodige uitdagingen. Voor de Groningse samenleving, maar ook voor onze organisatie. De veerkracht en het herstelvermogen van Groningers, de Groningse economie en de organisatie bleek gelukkig groot. Maar dat gold helaas niet voor iedereen. Vooral de meest kwetsbare Groningers werden het hardst geraakt en raakten verder achterop.

Kansenongelijkheid werd pijnlijk zichtbaar. De coronacrisis bleek een katalysator en vergrootglas op bestaande opgaven. Opgaven die door de huidige volgende crisis, een vreselijke oorlog in Oekraïne, nog eens verder worden verscherpt.

Opgaven waar wij in 2021 ook heel hard aan werkten. Met Sociaal Planbureau Groningen gaven wij inzicht in de ontwikkeling van de Brede Welvaart, de effecten van corona en andere ontwikkelingen op de Groningse samenleving. De ervaringen en meningen van inwoners brachten wij in beeld via het Groninger Panel. Zo gaven wij de Groningers een stem: wat speelt er, wat willen zij en waar schuurt het? Daarmee kregen beleidsmakers en bestuurders snel goede en betrouwbare informatie over deze actuele ontwikkelingen.

Samen met onze partners ontwikkelden wij in 2021 innovatieve oplossingen voor onder meer de aanpak van armoede & schulden, jeugdparticipatie, positieve

gezondheid & preventie, versterking burgerkracht en vernieuwing van onze democratie. Ook hebben wij groen licht gekregen van Toukomst voor het Kansen voor Kinderen Programma. Hierin helpen we, samen met gemeenten, maatschappelijke organisaties en vele vrijwilligers, Groninger gezinnen om structureel uit armoede te komen.

Dit jaarverslag geeft een compacte impressie van onze inzet in 2021. Met elkaar zorgen we voor een veerkrachtig en sociaal Groningen, met gelijke kansen voor iedereen, nu en in de toekomst. Op basis van heldere feiten en cijfers, innovatiekracht, kennis van zaken en het vermogen te verbinden. Met een scherp oog voor de mensen voor wie wij het doen.

Ik wens jullie veel leesplezier.

Yvonne Turenhout
Directeur-bestuurder

Raad van Toezicht

Ook in 2021 heeft Corona veel impact op ons allemaal gehad. Het vroeg veel mentale veerkracht en uithoudingsvermogen van een ieder. CMO STAMM liet in 2021 in vele opzichten haar wendbaarheid zien. We kunnen daarom met niets anders dan grote waardering kijken naar de rol die de mensen van CMO STAMM, ondanks Corona, dit jaar in de Groningse en Drentse samenleving speelden.

De RvT spreekt haar bewondering uit voor de goede ontwikkeling van de organisatie en de innovatiekracht rondom actuele thema's als corona, brede welvaart, armoede & schulden en gezondheid & welzijn. Wij stonden de directeur-bestuurder met raad en daad terzijde en zagen toe op de werkzaamheden van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de organisatie. De samenstelling van de RvT is in 2021 gewijzigd. Met ingang vanaf 11 juni 2021 is mevrouw Laura Broekhuizen toegetreden.

Belangrijkste onderwerpen in 2021 waren: impact coronacrisis, meerjarenstrategie 2020-2022, provinciale werkplannen, doorontwikkeling Trendbureau Drenthe, instellen van bijzondere leerstoel "Brede Welvaart en Kansen(on)gelijkheid" en risicomanagement. Daarnaast hebben wij in de besprekingen met de directeur-bestuurder elke keer stil gestaan bij de gezondheid en belastbaarheid van medewerkers.

De aandacht voor de (mentale) gezondheid van medewerkers, het hebben van een goede werkprivébalans en het behoud van verbinding tussen medewerkers onderling en met de organisatie waren hierbij belangrijke aandachtspunten. Ook met de Ondernemingsraad hebben wij deze onderwerpen besproken. We zijn van mening dat hiervoor ruimschoots aandacht is (geweest) vanuit het management en we ondersteunen het belang hiervan.

De RvT heeft vertrouwen in de toekomst van de organisatie. Zij waardeert dat de provincie Drenthe CMO STAMM heeft aangemerkt als systeeminstelling, waarmee de organisatie een vaste waarde vormt in de uitvoering van het Drentse provinciale beleid.

Victor Verrijp
Voorzitter Raad van Toezicht

Missie en visie

CMO STAMM is het onafhankelijk kenniscentrum voor sociaal-maatschappelijke vraagstukken in Drenthe en Groningen. Met onze onderzoeksbureaus Trendbureau Drenthe en Sociaal Planbureau Groningen signaleren en monitoren wij trends en ontwikkelingen. Via het Drents en Groninger panel geven we een stem aan de Drenten en Groningers zelf. We weten daardoor wat er leeft, waar het schuurt en wat werkt.

“Samen werken aan een krachtige samenleving. Een samenleving waarin iedereen meedoet. Dat is wat ons drijft.”

We maken thema's bespreekbaar, verbinden en ontwikkelen samen met onze partners innovatieve oplossingen voor beleid en praktijk. Onze kennis, inzichten en innovaties delen wij actief met iedereen. De provincies Drenthe en Groningen subsidiëren ons voor onze publieke taken. Als systeemorganisatie dragen we bij aan de uitvoering van het provinciale beleid en versterking van de Groningse samenleving. Naast deze publieke taken werken we ook in opdracht voor diverse opdrachtgevers.

Brede Welvaart & Duurzame ontwikkelingsdoelen als kompas

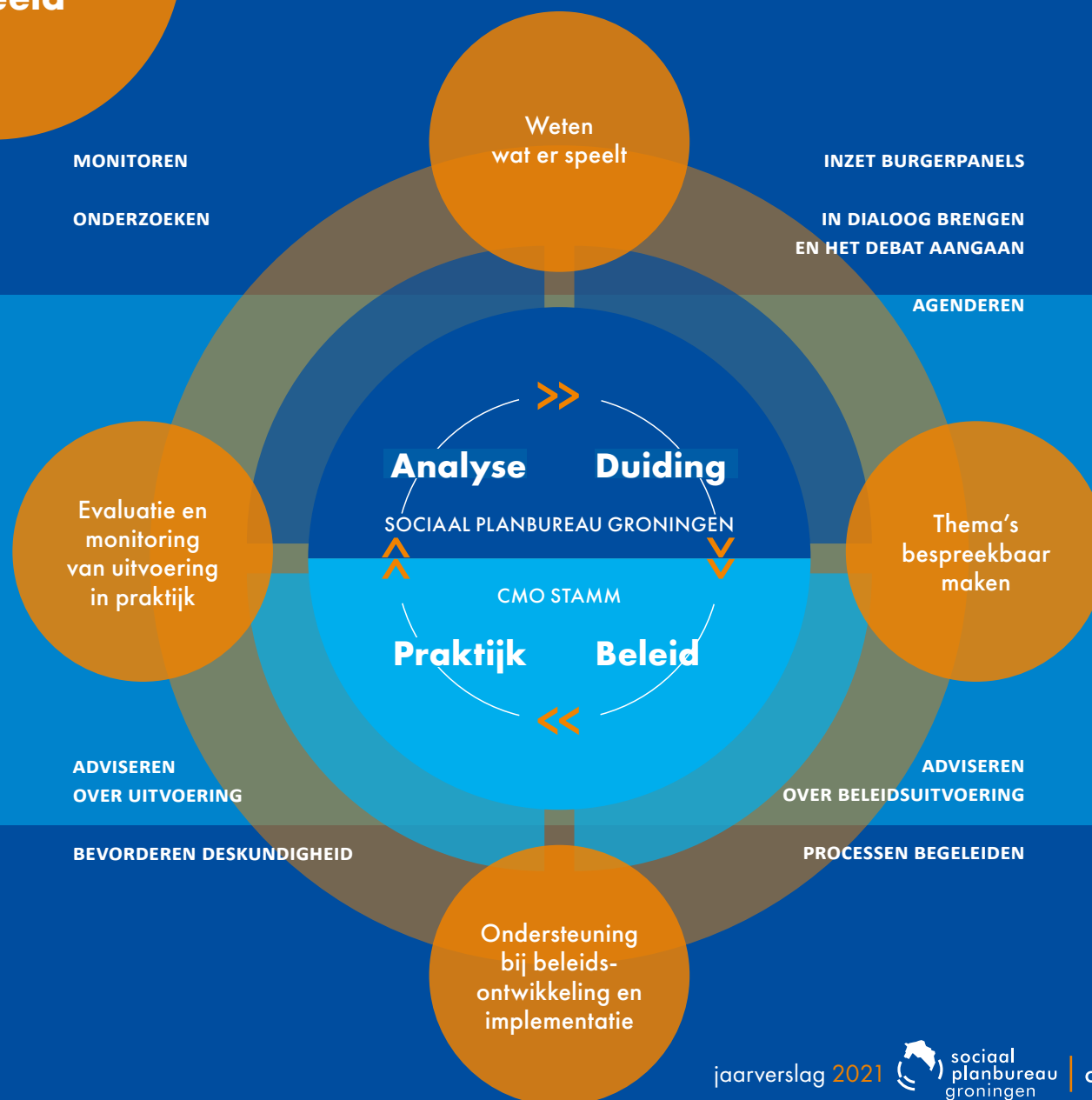
Wij werken en denken vanuit het perspectief van brede welvaart. Het is een nieuwe manier van kijken naar de samenleving. Met oog voor alles wat voor onze inwoners van waarde is en waarin samenhang tussen

economie, samenleving en leefomgeving centraal staat. De duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de Verenigde Naties vormen ons kompas.

Wij onderschrijven het belang van deze doelen en zetten ons in voor de realisatie hiervan. Om zo van Drenthe en Groningen een betere, eerlijkere en duurzamere plek te maken. Er liggen belangrijke uitdagingen in het terugdringen van armoede en kansenongelijkheid, goede gezondheid, inclusie van kwetsbare groepen en betaalbare en duurzame energie voor iedereen.

Onze werkwijze in beeld

Sociaal Planbureau Groningen

Sociaal Planbureau Groningen is onderdeel van CMO STAMM en volgt trends en ontwikkelingen in het sociale domein. Met als doel het ondersteunen van de lokale beleidsontwikkeling bij Groningse gemeenten, de provincie Groningen en maatschappelijke instellingen. Het Sociaal Planbureau Groningen is een onafhankelijk kenniscentrum voor sociaal-maatschappelijke vraagstukken. We signaleren en monitoren trends en ontwikkelingen in Groningen. We weten daardoor wat er leeft, waar het schuurt en wat werkt.

Onze werkwijze

Onze werkwijze wordt gekenmerkt door onafhankelijkheid, betrouwbaarheid en beleidsrelevantie. Wij hechten grote waarde aan het perspectief en verhaal van inwoners en combineren daarom waar dat kan feiten en cijfers met de beleving van inwoners. We hebben nauwe contacten met overheden, maatschappelijke instellingen, inwoners en kennisinstituten. Ieder thema heeft een eigen begeleidingscommissie of regiegroep met experts uit het veld op het betreffende thema. Zo weten we wat er speelt en waar het schuurt.

Sociaal Planbureau Groningen doet wetenschappelijk verantwoord beleidsonderzoek. Al onze medewerkers zijn academisch geschoold; enkele medewerkers zijn gepromoveerde onderzoekers. De adviesraad geeft ons een kritische reflectie op de kwaliteit van het onderzoek. Zo borgen we de wetenschappelijke kwaliteit van ons werk.

Monitoren en verdiepend onderzoek

Met onze langjarige monitors volgen we trends en ontwikkelingen op beleidsterreinen als brede welvaart, armoede, jeugd, aardbevingen, energietransitie engezondheid & zorg. We brengen met regelmaat in beeld hoe het gaat in Groningen en bespreken met Groninger partners wat dat beeld betekent voor hun beleid en praktijk. Onze monitors raken steeds meer bekend, binnen en buiten de provinciegrenzen.

Om meer inzicht te krijgen in een aantal actuele ontwikkelingen voerden we in 2021 diverse verdiepende onderzoeken uit. Natuurlijk onderzochten we via quickscans en peilingen onder Groningers de gevolgen van de coronacrisis. We gaven een kijkje achter de Groningse voordeur ten aanzien van het verduurzamen van de woning. In hoeverre hebben Groningers hun woning al verduurzaamd?

Sociaal Planbureau Groningen

Groninger Panel

Hoe gaat het met de Groningers, wat beweegt hen en hoe gaan zij om met veranderingen in hun leefsituatie? Inzicht in de ervaringen en meningen van de inwoners van Groningen is essentieel voor het maken van beleid.

Het Groninger panel geeft Groningers een stem. Het panel bestaat uit ongeveer 6.900 inwoners van 18 jaar en ouder, verspreid over de provincie Groningen.

Gedurende de coronacrisis voerden we meerdere onderzoeken uit naar de impact van corona op Groningers. Halverwege 2021 vroegen wij inwoners de balans op te maken van de coronacrisis. Pakken inwoners het 'normale' leven weer op of gaan zij juist dingen anders doen? Waar liggen uitdagingen en waar zijn nog kansen?

Verder deden we onderzoek naar polarisatie en politiek vertrouwen, tevredenheid over de financiële situatie van Groningers, de woonwensen van de inwoners van Groningen en de impact van de gaswinningsproblematiek.

Ook onderzochten we de opvattingen van Groningers over verduurzaming van hun woning, of jongvolwassenen in het noorden willen blijven wonen en hoe het staat met het persoonlijk welzijn van de Groningers en welke factoren daaraan bijdragen.

Samen met het Trendbureau Drenthe en Fries Sociaal Planbureau deden we onderzoek naar de ervaren leefbaarheid in de provincies Groningen, Drenthe en Friesland. Uit onderzoek onder ruim 8.000 noordelingen bleek dat de leefbaarheid in hun provincie met gemiddeld bijna een 8 werd gewaardeerd. Toch bleek dat bijna 27% van de Groningers een achteruitgang van de leefbaarheid ervaart. Dit heeft onder andere te maken met de gevolgen van de gaswinning.

Sociaal Planbureau Groningen

Gedragscode, kwaliteit en privacy

Sociaal Planbureau Groningen hanteert de Gedragscode voor onderzoek en statistiek en de Integriteitscode voor statistisch en data-analytisch onderzoek van de Vereniging voor Statistiek en Onderzoek (VSO), de Vereniging voor Beleidsonderzoek (VBO) en de Marktonderzoeksassociatie (MOA). Deze gedragscode is goedgekeurd door het College Bescherming Persoonsgegevens (CPB). Wij voldoen daarmee de eisen van de Wet Bescherming Persoonsgegevens.

Verder zijn wij door CBS erkend als wetenschappelijk gefundeerd onderzoeksbureau en geautoriseerd om zelf onderzoek te doen met de microdata van CBS.

Onafhankelijke adviesraad

De adviesraad van het Sociaal Planbureau Groningen heeft een belangrijke adviserende taak. De raad voorziet het trendbureau van een kritische reflectie op de onderzoeken, zowel over de maatschappelijke relevantie als het wetenschappelijke niveau. De leden werken in de wetenschap, bij lokale overheden of bij maatschappelijke organisaties. In 2021 adviseerden zij onder meer over corona, monitoring brede welvaart, inwonersperspectief op brede welvaart en doorontwikkeling Sociaal Planbureau Groningen en Trendbureau Drenthe.

Uitgelichte
projecten
2021

Corona

Veel gevraagd van ons allemaal

Corona vroeg ook in 2021 veel veerkracht van inwoners van Groningen. Naast flinke zorgen en onzekerheid gaf de pandemie ook een impuls aan de flexibiliteit en (digitale) innovatie. Corona fungeerde als katalysator en vergrootglas op bestaande opgaven rondom kwetsbare groepen en kansengelijkheid. Daar ligt een stevige opgave voor de toekomst.

Met actuele cijfers en verhalen gaven wij inzicht in de effecten van corona op de samenleving. Specifieke aandacht hadden wij voor het herstel en perspectief na de coronacrisis. Wij adviseerden gemeenten en provincie over kansen en risico's.

Inzicht in de gevolgen van na de coronacrisis

Halverwege 2021 vroegen wij inwoners de balans op te maken van de coronacrisis. Pakken inwoners het 'normale' leven weer op of gaan zij juist dingen anders doen? Waar liggen uitdagingen en waar zijn nog kansen?

Met de uitkomsten van de onderzoeken konden we de provincie, gemeenten, veiligheidsregio en andere partners inzicht geven in de gevolgen van de coronacrisis. Negatief (zoals voor jongeren die niet meer naar school konden en sociale contacten misten, of voor ZZP-ers van wie het inkomen ineens wegviel), maar ook positief. Want de coronacrisis heeft niet alleen maar voor negatieve gevolgen gezorgd. De sociale rust en ruimte die is ontstaan is iets wat de Groningers koesteren. Minder sociale verplichtingen, meer genieten van eigen huis en gezin en de bewustwording dat je niet ergens heen hoeft om het leuk te hebben.

Visie en strategie voor na de coronacrisis in Oldambt

De coronacrisis raakte ons in vele facetten van ons samenleven, veel was onzeker. De kans is groot dat er komende maanden en jaren nog steeds diverse vraagstukken boven drijven. Positief en negatief, klein en groot, verwacht en onverwacht. Dit geldt ook voor de gemeente Oldambt. Om de gemeente te helpen zich voor te bereiden op wat er komen gaat ontwikkelde de gemeente, met onze procesondersteuning, een visie en strategie voor na de coronacrisis.

De focus lag op drie urgente thema's waarop de coronacrisis veel impact had, namelijk lokale economie, armoede & schulden en jeugd. De gemeente gaat onder andere een duidelijk toegangspunt voor schuldhelpverlening aan ondernemers creëren en bestaand en nieuw beleid op het terrein van jeugdhulp samen brengen.

Brede Welvaart

Met elkaar bouwen aan een welvarender Groningen

Welvaart staat in onze alledaagse werkelijkheid voor veel meer dan alleen ons inkomen of het bruto binnenlands product. Tegenwoordig kijken we breder, namelijk naar Brede Welvaart. Een nieuwe manier van kijken naar de samenleving. Integraal, met oog voor alles wat voor onze inwoners van waarde is: schone lucht, gezondheid, gevoel van veiligheid en mate van vertrouwen in de overheid. Daarbij kijken we niet alleen naar nu, maar ook naar gevolgen voor de toekomst.

Wij vinden dat brede welvaart veel beter in beeld brengt hoe het écht met Groningers gaat. Met onze kennis op het gebied van brede welvaart bieden we bestuurders en beleidsmakers de basis om de brede welvaart in hun regio op te pakken en vorm te geven. We stellen ze in staat om gefundeerde keuzes te maken. Zo bouwen we met elkaar aan een welvarender Groningen, op alle terreinen.

Stevige basis voor Brede Welvaart

Onze Monitor Brede Welvaart Groningen geeft een actueel beeld van de brede welvaart in de provincie Groningen. De combinatie van cijfers en verhalen maakt duidelijk hoe de brede welvaart in Groningen zich ontwikkelt, voor welke opgaven de Groninger staat en in welke regio's of gemeenten interventies gewenst zijn om de brede welvaart te versterken. De monitor is bedoeld voor het onderbouwen en ondersteunen van beleid, maar ook als afwegingskader voor overheden, bedrijven en burgers om de brede welvaart in de regio te versterken.

De provincie Groningen experimenteert al volop met brede welvaart. Ook de Groninger gemeenten tonen volop interesse, zo blijkt uit de warme belangstelling van onze kennissessies. Groningen wil een regio zijn waar het goed leven, wonen en werken is, met een goed toekomstperspectief. Goed leven voor jong en oud. Hoe zorg je voor een gebied waar sprake is van een gezonde economische, sociale en ecologische basis? En hoe gaan we om met de uitdagingen als klimaatadaptatie, energietransitie en betaalbaar wonen? Om te kunnen bepalen waar (overheids-) interventies nodig zijn om brede welvaart vorm te geven, is er behoefte aan meer zicht op hoe het écht met Groningers gaat, welke sociaal maatschappelijke vraagstukken er spelen in Groningen en waar we nog echt iets te doen hebben met elkaar.

Vele voetangels in het gaswinningsdossier

In 2021 onderzocht Gronings Perspectief de ervaringen van professionals met de aanpak van de aardbevingsproblematiek. Het systeem blijkt complex en zorgt voor veel belemmeringen. Dat vertellen professionals op verantwoordelijke functies in dit systeem. Zij ervaren hun werk als veeleisend en soms 'gekmakend'. Dit concluderen prof. dr. Tom Postmes en dr. Katherine Stroebe van de Rijksuniversiteit Groningen. De onderzoekers adviseren de instanties om samen het systeem door te lichten en te optimaliseren. Tenslotte moeten zij samen tot een betere aanpak zien te komen.

Het Gronings Perspectief is een samenwerkingsverband tussen de RUG, GGD Groningen en Sociaal Planbureau Groningen. Zij onderzoeken sinds 2016 gezondheid, veiligheidsgevoel en toekomstperspectief van inwoners in het gaswinningsgebied.

Inzicht in resultaten van Nationaal Programma Groningen

Nationaal Programma Groningen werkt aan een goede toekomst voor elke Groninger, jong en oud en heeft voor de komende tien jaar als overkoepelend doel het verbeteren van de brede welvaart in Groningen.

Op de gebieden economie, werken en leren, leefbaarheid, natuur en klimaat doet de provincie Groningen het minder goed dan het landelijk gemiddelde. Op al deze vier gebieden heeft Nationaal Programma Groningen ambities vastgesteld, met als doel om de brede welvaart en het imago van Groningen structureel te verbeteren.

Sociaal Planbureau Groningen is samen met E&E advies en Aletta Advies verantwoordelijk voor de structurele monitoring en evaluatie van Nationaal Programma Groningen.

In de eerste monitor die in 2021 uitkwam, zijn vrijwel geen verschillen in de brede welvaart waar te nemen ten opzichte van de nulmeting. De brede welvaart is ten opzichte van de nulmeting onveranderd. De uitgangssituatie van de provincie Groningen en de vijf gemeenten die centraal staan in Nationaal Programma Groningen is hierdoor onveranderd. Voor zowel de provincie als de vijf gemeenten blijft gelden dat zij behoren tot de gebieden met de laagste brede welvaart van Nederland. De tweede monitor verschijnt in 2022.

13

Veel Groningers wachten af met verduurzaming woning

Veel Groningers staan welwillend tegenover de verduurzaming van hun woning, maar uit onderzoek van Sociaal Planbureau Groningen blijkt dat ruim één op de zes Groningers nog geen enkele vorm van isolatie in huis heeft. Isoleren is een belangrijke eerste stap in het verduurzamen van huizen.

Uit het onderzoek onder ruim 3.500 Groningers komt naar voren dat de verduurzaming van de woning voor lang niet alle Groningers vanzelfsprekend, of überhaupt mogelijk, is. Uit de verdiepende interviews blijkt dat dit gedeeltelijk komt door een afwachtende houding ten opzichte van verduurzaming. Die afwachtende houding wordt veroorzaakt door een combinatie van onzekerheid en betaalbaarheid. “Welke keuzes zijn het meest duurzaam?”, “Betaalt de investering zich wel terug?”, “Kunnen we niet beter wachten op nieuwe ontwikkelingen?”, “Is het wel zinvol te investeren in een warmtepomp als je mogelijk binnen een paar jaar wordt aangesloten op het warmtenet?”

De energietransitie werpt behoorlijk wat drempels op. Dit maakt dat veel mensen het verduurzamen niet uit zichzelf doen. Het is ingewikkeld. Maar wanneer niet iedereen mee kan komen in de energietransitie, kan dat het maatschappelijke draagvlak voor de energietransitie juist ondermijnen. Voor Groningers met lagere inkomens die niet in staat zijn om investeringen te doen zijn er minder opties. Hiervan heeft Groningen er relatief meer dan de rest van Nederland. In krimpgebieden wonen deze Groningers met lagere inkomens vaak ook in oude, slecht geïsoleerde huizen met een lagere woningwaarde. Een investering in verduurzaming kan voor deze woningen veelal niet uit, als men al de middelen heeft om de investering te kunnen doen. Het lijkt erop dat er voor deze groep, die niet kan investeren of (rendabel) kan lenen, nog geen financieel instrumentarium bestaat. Een grote opgave voor alle betrokkenen is daarom instrumenten te ontwikkelen die iedereen in staat stellen hun woning te verduurzamen.

Wat bepaalt het persoonlijk welzijn van Groningers?

Het welzijn en welbevinden van mensen is een belangrijk aspect van brede welvaart. Brede welvaart gaat immers over alles wat het leven ‘de moeite waard’ maakt. Sociaal Planbureau Groningen onderzocht hoe het staat met het persoonlijk welzijn van Groningers en welke factoren hier vooral aan bijdragen. Oftewel, wat bepaalt hoe tevreden Groningers zijn? Onderzoeker Heike Delfmann concludeert dat naast een stevig fundament van een goed inkomen en onderwijs, een hoge woontevredenheid en een goede eigen gezondheid de belangrijkste bouwstenen zijn voor een hoog persoonlijk welzijn van Groningers.

In het onderzoek onder ruim 3.400 Groningers stonden verschillende vragen centraal: Hoe tevreden zijn Groningers met hun leven? Wat draagt bij aan de (hoge) tevredenheid van Groningers en hoe hou je hen blij? Maar ook: voor wie en in welke context is extra aandacht nodig?

Armoede & Schuldhelpverlening

Armoede en schulden samen bestrijden

Armoede is een toenemende uitdaging in de Groningse samenleving. Het aantal mensen met een langdurig laag inkomen stijgt en armoede houdt vaak generaties lang aan. Daarbij trof Corona ook in 2021 bepaalde groepen financieel zwaar.

Om de cyclus te doorbreken ondersteunen wij overheden, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven bij de aanpak van armoede en schulden. Een grote opgave die hoog op onze agenda staat. Wij vinden het belangrijk dat mensen ondersteuning krijgen om de regie over hun eigen leven weer terug te krijgen en om, als dat kan, via betaald werk financieel onafhankelijker te worden.

Armoede en schulden bestrijden kan alleen als we dat samen met alle betrokken partijen en inwoners doen. Zo vroeg mogelijk, zo laagdrempelig mogelijk en zo toegankelijk mogelijk.

Kansen voor Kinderen Groningen

Weten jullie dat in Groningen – en dan vooral in Oost-Groningen en de stad – veel kinderen in armoede opgroeien? En dat dit bijna automatisch betekent dat deze kinderen minder kansen in het leven krijgen dan andere kinderen? Het Toukomstproject 'Kansen voor kinderen Groningen' is gericht op het structureel terugdringen van de armoede in de hele provincie Groningen en daarmee op het vergroten van de kansen voor kinderen.

Vijfhonderd Groninger gezinnen ontvangen de komende jaren ondersteuning. Dit doen we met een innovatieve en bewezen effectieve interventies zoals de Doorbraakmethode@ en Mobility Mentoring@. De gezinnen krijgen daarbij intensieve ondersteuning door een buddy met ervaringsdeskundigheid en het bieden van maatwerk. In onze aanpak is het gezin leidend. Bij de start staan rust en bestaanszekerheid en het ontwikkelen van een perspectief voor de toekomst centraal. Het uiteindelijke doel is de maatschappelijke participatie te vergroten en waar mogelijk via scholing en betaald werk financieel onafhankelijk te worden.

Kansen voor kinderen Groningen is een programma van professionele- en vrijwilligersorganisaties en gemeenten in Groningen. CMO STAMM zorgt voor het programmamanagement van het project.

Meer kennis over armoede

Meer kennis over minder armoede. Dat helpt ons om armoede te voorkomen en te bestrijden. Armoede raakt alle terreinen van het leven. Van gezondheid, stress, uitsluiting en schulden tot zelfvertrouwen, groei en eigen regie.

Met de armoedemonitor laten wij zien dat in een aantal Groningse wijken veel bestaansonzekerheid voor komt. Daarbij hebben we met Gro Next een samenwerking tussen de gemeente Groningen, CMO STAMM, Moedige Dialoog Groningen en de Hanzehogeschool Groningen. Onze ambitie is om professionals en vrijwilligers meer kennis aan te bieden over armoede. Met deze kennis kunnen zij zich beter bewust worden van wat het betekent om in armoede te leven en signalen van armoede herkennen. Ook weten professionals hiermee beter wat ze kunnen doen om mensen die in armoede leven te ondersteunen. Het doorbreken van generatiearmoede wordt hiermee ondersteund.

Intergenerationele armoede aanpakken met digitale leeromgeving

De Alliantie van Kracht (AvK) wil samen met de inwoners de hardnekkige overerfbare armoede in het Veenkoloniale gebied effectief aanpakken. Hardnekkige overerfbare armoede is een taai vraagstuk. Hiervoor is het van belang dat (wetenschappelijke) inzichten over wat werkt bij de aanpak van (overerfbare) armoede en schulden worden vertaald naar de alledaagse praktijk van de hulp- en dienstverleners. De Alliantie van Kracht en provincie Groningen ondersteunen dit en creëerden in 2021 een leerlandschap met moderne opvattingen over leren en ontwikkelen, waarbij gebruik gemaakt wordt van moderne leermethoden, ook in een digitale omgeving.

De leeromgeving draagt eraan bij dat professionals in Groningen uit verschillende sectoren meer gemeenschappelijk begrip ontwikkelen. Ook ontstaat er een gemeenschappelijke taal en een beter en vollediger handelingsperspectief, waardoor lokale samenwerking effectiever wordt. Voor bestuurders en managers van organisaties die met armoede te maken hebben ontwikkelden we een tweedaagse leergang over een effectieve aanpak van intergenerationele armoede. die plaatsvindt in 2022.

Vroegsignalering schulden voorkomt grotere problemen

Hoe eerder we mensen met schulden in beeld hebben, hoe kleiner de kans is dat hun schulden oplopen. Door op deze manier naar vroegsignalering te kijken, bieden we inwoners sneller perspectief op een betere toekomst. Door de nieuwe Wet gemeentelijke schuldhelpverlening kunnen gemeenten mensen die door schulden in de problemen dreigen te komen eerder helpen.

Samen met Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG), Vereniging Groninger Gemeenten (VGG), Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Alliantie van Kracht hebben wij Groningse gemeenten ondersteund om schulden slim en efficiënt te signaleren. Hiervoor verzorgden we in 2021 verschillende kennissessies, met in totaal 373 deelnemers. Bij de deelnemers zaten onder andere betrokken inwoners, signaaltpartners (zoals woningbouw), jeugdzorg, kinderopvang, welzijnsinstanties en gemeenten. Het doel was om elkaar te helpen en te ondersteunen opgedane kennis en ervaring uit te wisselen. In elke sessie stond een thema centraal, zoals samenwerking in de keten, signaleren & outreachend werken, hulpaanbod & privacy en evaluatie & monitoring.

Burgerkracht & Overheids- participatie

Lokaal en democratisch

Actieve inwoners ontwikkelen talloze bruisende initiatieven. Ze doen zelf het groenonderhoud in de wijk of buurt, of verenigen zich in een coöperatie om energie te leveren of voorzieningen open te houden.

Inwoners gaan steeds vaker in eigen omgeving aan de slag voor een betere leefbaarheid. Wijken worden op deze manier socialer, leefomgevingen mooier en de samenleving vitaler en duurzamer. Een nieuwe route naar overheidsparticipatie die steeds vaker de aandacht trekt van zowel inwoners als overheid. Het vraagt eigen verantwoordelijkheid en actief burgerschap en het lef van de overheid om af en toe een stapje terug te doen.

Meten van maatschappelijke waarde en impact

Steeds meer maatschappelijke organisaties krijgen te maken met de vraag wat hun maatschappelijke waarde en impact is. Soms moeten ze deze waarde uitdrukken in geld, omdat gemeenten en andere financiers daar om vragen. Het draait niet alleen om verantwoorden, maar ook om leren en verbeteren. We zijn het afgelopen jaar betrokken geweest bij een aantal grote en kleine onderzoeken naar maatschappelijke waarde. In 2021 faciliteerden, activeerden en inspireerden wij netwerkpartners in het sociale domein hoe zij met (innovatieve) onderzoeksmethoden hun impact zichtbaar kunnen maken en wat hiervoor nodig is. Om de maatschappelijke waarde van inwonersinitiatieven aan te tonen en hen tegelijkertijd handvatten te bieden voor een waardebepaling, zijn we afgelopen jaar een onderzoek gestart. Hierbij hielpen we verschillende pilots bij het bepalen van hun maatschappelijke waarde en zetten we ondertussen de kansen en valkuilen van het onderzoeken van maatschappelijke waarde op een rij.

Online fondsenmiddag om bewonersinitiatieven een podium te bieden

Er zijn in Groningen veel initiatiefnemers met een idee dat bijdraagt aan de toekomst van de provincie. Om deze initiatiefnemers een podium te bieden om hun idee te presenteren organiseerde Ideeënbank Groningen en Nationaal Programma Groningen de online fondsenmiddag. Initiatiefnemers kregen de gelegenheid om hun idee aan meerdere partijen te presenteren. Adviseurs van bijvoorbeeld Groninger Dorpen, Samenwerkingsverband Noord-Nederland, CMO STAMM en GroBusiness hielpen bij het verder ontwikkelen van hun plannen, of het zoeken naar financieringsmogelijkheden. De afgelopen jaren is al gebleken dat er veel vraag was naar fondsendagen vanuit de provincie. Duidelijk signaal dat burgers actief willen participeren in de samenleving.

Participatietour versterkt Groninger democratie

De veranderde samenleving waarin inwoners meer invloed willen en zelf zaken willen oppakken die betrekking hebben op hun straat, wijk of gemeente vraagt om een overheid die dit samenspel goed kan vormgeven. Daarbij wordt de noodzaak tot het verdiepen en verbreden van deze kennis alleen maar groter met de maatschappelijke opgaven waar we voor staan.

Om overheden te helpen deze participatie vorm te geven ondersteunden wij de provincie Groningen bij het organiseren van een participatietour. Een tour langs verschillende gastgemeenten waar iedere keer één onderwerp centraal stond. In deze kleinschalige thematische sessies nodigden wij iedere keer de meest geschikte doelgroep aan ambtenaren uit voor wie dit thema in de dagelijkse praktijk een meerwaarde biedt. Met deze sessies werd meteen de 'participatietoolbox' gevuld. Een toolbox waarin tips, werkwijze en voorbeelden gebundeld zijn die kunnen worden ingezet in de toekomst.

De werkgroep participatie is een initiatief van provincie Groningen in samenwerking met Democratie in Actie en CMO STAMM.

Vrijwilligerswerk in het zonnetje

Iedereen die vrijwilligerswerk doet, levert een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid. Vrijwilligers doen onmisbaar werk dat nodig is om de samenleving draaiende te houden. Hun werk maakt leefomgevingen mooier, duurzamer of socialer. Ze zetten zich belangeloos in voor anderen, in wijken en buurten, bij sportverenigingen en scholen, bij evenementen en in de zorg. Jaarlijks eert de provincie Groningen haar vrijwilligers met het uitreiken van vrijwilligersprijzen. Met veel enthousiasme ondersteunen wij bij het organiseren van de vrijwilligersprijs Groningen.

Uit de vele aanmeldingen koos een vakjury de winnaars. Dit zijn **Sociale klussendienst Stip Delfzijl** (categorie jeugd), **Camping Polemonium Opende** (categorie leefbaarheid), **Stichting (on) Gestoord** (categorie zorg), **ZomerJazzFietsTour Reitdiepdal** (categorie cultuur), **Boy Nijgh Voetbalschool** uit Stadskanaal (categorie sport). De aanmoedigingsprijs ging naar Bab Ad-daar Groningen, Dorpshuis Baaiermerstee Bierum, Stichting Veur Noppes Stadskanaal, Fietsmaatjes Eemsdelta in Delfzijl en Stichting Stuif es in Platinaflat Groningen. Ook nodigden we alle aangemelde organisaties uit voor een gratis online webinar over het vinden en binden van vrijwilligers. Leuk en leerzaam, voor iedereen die met vrijwilligers werkt of zelf vrijwilliger is. Een mooie afsluiting van de vrijwilligersprijs 2021.

Gezondheid & Welzijn

Uitgaan van positieve gezondheid

Groningers gezonder en gelukkiger. Dat is onze ambitie. Daarvoor is goede, betaalbare en bereikbare ondersteuning, hulp en zorg nodig. Voor iedereen, nu en in de toekomst.

Er zijn grote opgaven rondom wonen en zorg, tekorten zorgpersoneel en het betaalbaar houden van zorg en welzijn. Dit vraagt om forse veranderingen in het zorglandschap. De belangrijkste oplossing ligt in het meer integraal samenwerken, zowel lokaal als in de regio. Wij vinden het belangrijk om op een andere manier te kijken naar gezondheid en preventie. Niet kijken naar wat mensen niet (meer) kunnen, maar uitgaan van wat er wel mogelijk is, van positieve gezondheid. Wij vervullen een regionale schakelfunctie in het kennislandschap van gezondheid, zorg en welzijn en versterken daarmee het huidige kennis- en leerlandschap.

Zicht op het zorglandschap

Goede bereikbare en beschikbare zorg is van groot belang voor de inwoners van Groningen. Om meer zicht te bieden op het zorglandschap ontwikkelde Sociaal Planbureau Groningen, in opdracht van de provincie Groningen, de Zorgkaart Groningen. De Zorgkaart Groningen bundelt voor het eerst op één plek informatie over de bereikbaarheid, beschikbaarheid en betaalbaarheid van zorg en ondersteuning in de provincie Groningen. Deze digitale kaarten geven snel inzicht waar welke vormen van zorg en ondersteuning zich bevinden en waar de toegankelijkheid onder druk staat.

De Zorgkaart gaf een aantal belangrijke inzichten. Zo bleek de toekomstbestendigheid van de (praktijkhoudende) huisarts een belangrijke uitdaging, vooral in Noord- en Oost-Groningen. Ook bleken de wachtlijsten in Groningen gemiddeld lang voor de geestelijke gezondheidszorg. Het behouden en opleiden van zorgpersoneel is voor de toekomst van essentieel belang. Ook het eerder signaleren van betalingsachterstanden en schulden bleek belangrijk voor de toegankelijkheid van de zorg op de lange termijn. Als mensen zorg gaan mijden omdat zij het niet meer kunnen betalen dan is dat schadelijk voor de gezondheid.

20

Impact onderzoeken en monitoren

Iedereen moet zelf de regie en grip houden over zijn of haar eigen leven. In gemeente Westerkwartier zet Sociaal Werk De Schans zich in om de eigen kracht en talenten van mensen te versterken. Ze zijn er echt voor het welzijn van de inwoners van de gemeente. Daarbij gaan ze uit van het gedachtegoed van 'Positieve Gezondheid': het vermogen om je aan te passen en de eigen regie te voeren bij de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. Ze zijn ervan overtuigd dat mensen weten wat kwaliteit van leven voor hen betekent. Iedereen kan kwetsbaar zijn, maar Sociaal Werk De Schans wil mensen ondersteunen om in die situatie hun mogelijkheden te zien en te ontwikkelen.

Sociaal Planbureau Groningen onderzoekt en monitort de impact van Sociaal Werk De Schans op het gebied van gezonde leefstijl, armoede en laaggeletterdheid. Ook in 2021 hebben we ons weer ingezet om voor deze waardevolle organisatie in beeld te brengen wat de impact is van de inzet van Sociaal Werk De Schans op de thema's gezonde leefstijl, armoede en laaggeletterdheid.

Goede mantelzorg in Westerkwartier

Wat is er voor nodig dat het goed gaat met mantelzorgers in Westerkwartier? Een belangrijke vraag waar we ons het afgelopen jaar over gebogen hebben. We richtten een besluitvormingsproces op om te komen tot een breed gedragen plan voor de ondersteuning van mantelzorgers.

We organiseerden samen met gemeente Westerkwartier en Sociaal werk De Schans een bijzondere besluitvormingsbijeenkomst. Bijzonder vanwege het onderwerp en de methodiek die we toepasten. Om deze belangrijke vraag te beantwoorden pasten we de methodiek van Anke Siegers, De Nieuwe Route, toe. Maar hoe werkt dit en waarom kozen we ervoor? Steeds vaker lopen mensen vast in de huidige route naar ondersteuning in het sociaal domein. Ondanks verwoede pogingen om iedereen te betrekken, worden er toch vaak beslissingen gemaakt vóór mensen in plaats van mét mensen. Hoewel betrokkenen vaak wel aan mogen schuiven om mee te praten over besluitvorming, ligt de eindbeslissing vaak bij de opdrachtgever. De Nieuwe Route zorgt ervoor dat het besluitvormingsproces als het ware omgekeerd wordt. Verantwoordelijkheid en zeggenschap ligt niet meer alleen bij de gemeente, maar bij iedereen die wakker ligt van de situatie, namelijk de mantelzorgers zelf. Beide heb je nodig voor een compleet eigenaarschap.

Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst

Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Dat klinkt mooi, maar kan elk kind of elke jongere volop meedoen? Zijn er gelijke kansen voor iedereen?

Zorg voor de jeugd, voor hun ontwikkeling, kansen en mogelijkheden is een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Niet alleen voor ouders en opvoeders, maar ook voor overheden en maatschappelijke organisaties. Wij denken dat goed zicht op de Groninger jeugd belangrijk is voor adequate beleidsvoorbereiding en -uitvoering. Op die manier bieden we jongeren meer perspectief en een betere toekomst.

Ieder kind passend onderwijs

In Samenwerkingsverband Passend Onderwijs PO 20.01 krijgt iedere leerling het onderwijs en de ondersteuning die hij of zij nodig heeft. Daarbij wordt gekeken naar wat deze leerling *kán* in plaats van wat de leerling *niet* kan. Samenwerkingsverband PO 20.01 is verantwoordelijk voor het inrichten en realiseren van passend onderwijs in 12 Groningse gemeenten en de Drentse gemeente Noordenveld. In 2021 is CMO STAMM gevraagd om een concept verdeelmodel passend onderwijs te ontwikkelen. Met dit model hebben we op basis van verschillende factoren laten zien hoe financiële middelen het beste verdeeld kunnen worden over 4 regio's.

Schoolverzuim en schooluitval voorkomen

Ondanks jarenlange inzet neemt schooluitval en schoolverzuim niet af. Dat is de conclusie van een verkennend onderzoek dat C4Youth vorig jaar heeft uitgevoerd. Het goede nieuws? Er bleken veel kansen tot verbetering en men wil hiermee aan de slag. Sinds maart 2020 werken bijna 20 partners uit de praktijk, onderzoek, beleid en onderwijs samen in het kennisatelier 'Samenhang preventie en hulpverlening' van C4Youth, om schoolverzuim en schooluitval te voorkomen. Ook willen ze ervoor zorgen dat kinderen en ouders hulp en zorg krijgen op de plek dichtbij huis. In de aanpak wordt kennis en expertise vanuit onderzoek, wetenschap en praktijk gecombineerd met inbreng van jongeren en ouders. Maar hoe nu verder? Uit het verkennende onderzoek bleek dat professionals, jongeren en ouders overlappende behoeften hebben. Denk aan de wens voor oprechte aandacht, echt luisteren, het creëren van eigenaarschap, mogelijkheden voor het personaliseren van leerroutes (maatwerk) en kleinschalig onderwijs. Ook het centraal stellen van het kind en zijn of haar talenten, de mogelijkheid om zorg of begeleiding te realiseren binnen de school, of de wens om positief te prikkelen (bv. door middel van een strippenkaart om verlof op te nemen) bleek een overlappende behoefte. Deze overkoepelende elementen vormen de basis voor experimenten om schooluitval en schoolverzuim te voorkomen.

C4Youth is sinds 2010 een Academische Werkplaats Jeugd in de provincie Groningen. Vanaf 2020 is C4Youth een regionale kennis- en leerwerkplaats met als algemene doelstelling het bevorderen van een lerende omgeving in de jeugdhulp voor hulpverleners, onderzoekers, beleidsmakers en opleiders. Het bevorderen van vakmanschap ten behoeve van het gezond, veilig en kansrijk opgroeien en opvoeden van de jeugd is een andere doelstelling van C4Youth. CMO STAMM is één van de projectpartners van de werkplaats.

Meeste jongvolwassenen willen in Noorden blijven wonen

In Groningen willen veel jongvolwassenen graag in de buurt blijven wonen. Dat blijkt uit de leefbaarheidsmonitor van het Sociaal Planbureau Groningen. De opvallendste resultaten uit dit onderzoek waren dat een verhuiscens van jongvolwassenen lang niet altijd een vertrekens is. Slechts 6% van alle respondenten wil vertrekken uit de regio. 17% wil verhuizen binnen een straal van 5 kilometer en 19% wil binnen een straal van 5 tot 35 kilometer een andere woning vinden.

Voor jongvolwassenen geldt nog sterker dan voor de andere leeftijdsgroepen dat de nabijheid van familie en vrienden een heel belangrijke factor is. Om deze jonge mensen inderdaad binnen de regio te houden zijn goede en betaalbare woningen nodig. Jongeren letten daarbij meer op de energiezuinigheid van een woning dan ouderen.

Feiten & Cijfers

Organisatie

Bezoekers website

34.417 CMO STAMM

31.219 Sociaal Planbureau Groningen

Abonnees nieuwsbrieven

4.666 CMO STAMM

2.499 Sociaal Planbureau Groningen

8.903 Groninger Panel

Volgers social media

3.344 **Twitter** CMO STAMM
+ Sociaal Planbureau Groningen + Armoede Groningen

1.494 **LinkedIn** CMO STAMM + Sociaal Planbureau
Groningen

Media

121 **Berichten** (krant, tv en radio)

Exploitatierkening

	werkelijk 2021	werkelijk 2020
Baten	€	€
Provincie Groningen	1.144.178	1.153.707
Provincie Drenthe	1.069.428	866.908
Overige subsidies & bijdragen	100.554	128.225
Overige opdrachten	995.541	1.105.137
Overige baten	662-	28.807-
	3.309.040	3.225.169
Lasten		
Personeelskosten	2.470.292	2.511.922
Huisvestingskosten	88.616	97.136
Organisatiekosten	203.899	239.378
Activiteitenkosten	423.909	349.088
	3.186.717	3.197.524
Resultaat uit bedrijfsvoering	122.324	27.645
Resultaat voor bestemming	122.324	27.645
Naar bestemmingsreserves	105.000-	15.000-
	17.324	12.645
Naar algemene reserve	17.324-	12.645-
Resultaat na bestemming	-	-

Sociaal Planbureau Groningen
is onderdeel van CMO STAMM

www.sociaalplanbureaugroningen.nl
www.cmostamm.nl

@2022 CMO STAMM **SOCIAAL PLANBUREAU GRONINGEN**

Vormgeving Studio Martiene Raven

Foto credits > Shutterstock (pag 1, 12 t/m 23). CMO STAMM (pag 11 (links), 12, 13 (rechts) en 20 (rechts). Pixibay (pag 11). Gronings Perspectief (pag 13 (links).